

свещ. Станимир Янакиев

НЕВИДИМАТА ЗАПЛАХА

ПРАВОСЛАВЕН ПОГЛЕД
ВЪРХУ ТОТАЛИТАРНИТЕ СЕКТИ

2002

Издателска къща „Омофор“
Фондация „Покров Богородичен“

Книгата се издава с помощта на
Сливенски Митрополит Г-н г-н
Йоаникий
Адвокатска колегия – гр.
Сливен
и Атанас, Ангел, Михаил и
Ваня.

Специални благодарности
изказвам на проф. Александър
Дворкин, доц. Пламен Макариев,
проф. Марин Роглев и доц. Иван
Желев за помощта и подкрепата,
която ми оказаха.

свещ. Станимир Янакиев

**НЕВИДИМАТА ЗАПЛАХА. ПРАВОСЛАВЕН ПОГЛЕД
ВЪРХУ ТОТАЛИТАРНИТЕ СЕКТИ.**

© свещ. Станимир Янакиев, автор

© Издателска къща „Омофор”

ISBN 954-9700-????

*На дъщеря ми Себастиана
с много любов*

ИСТИНСКАТА СВЯТОСТ И ВЕЧНОТО СПАСЕНИЕ НЕ СА В СЕКТИТЕ

В последно време много младежи и девойки се увличат от различни секти – чужди както на православната вяра, така и на българския дух и традиции. Тези млади българи стремглаво се насочват към тях и всичко приемат безрезервно. Стремейки се към новото в областта на вярата, те тръгват по път непознат и опасен и стигат духом до далечна страна (Лука 15:13), която крие много потайни места и неизвестности. Но най-тревожното е това, че тези хора се утешават с погрешната мисъл, че са намерили истинската святост и вечното спасение.

Как да им обясним, че са направили неправилен избор в тази насока? Те не са намерили спасяващата благодат, а са пренебрегнали учението на Едната Света, Съборна и Апостолска Църква (Чл. 9 от Символа на вярата).

Колко опасни заблуждения, колко нелепи суеверия и предразсъдьци, колко лъжливи и гибелни системи са се въздигнали върху основата на християнството! Всеки препоръчва своите мисли за правилни; всеки възхвалява своята „църква“, своето общество, своята секта, своята вяра и своите обреди. А съвсем малко младежи се замислят кое е истинското християнство, къде е Христовата истина, коя е спасяващата Църква.

Църквата е една – единствена и неделима. Тя има непроменима основа и не прибавя нови неща, нови учения, несъгласни с Христовата истина. През всички векове Православната църква пази първоначалната Христова вяра, защото само „тази вяра е апостолска, тази вяра е отеческа, тази вяра е православна, тази вяра вселената утвърди“ (Из молебена на Неделя православна).

Църквата Христова не е разделена и не може да се дели на части. Разделени Църкви Христови няма и не може да съществуват. Да допускаме възможност Църквата да се раздели, значи да допускаме портите адови да ѝ надделеят (Мат. 16:18) или Христос да се раздели. Нито едното, нито другото е възможно: разделилият се организъм престава да съществува. Съществува само *отпагане от Църквата*. И безспорно, отпадналите, отделили се от Църквата не са вече живи камъни в строино сглобения духовен дом – Църквата, нито са живи членове на тялото Христово – Църквата; те са по-скоро религиозна община или християнска религиозна общност, но не... Църква (проф. Д. Дюлгеров, „За единството на Църквата“, ГДА, 1957).

Още в първите векове, дори и досега, в Христовата Църква се вмъкват пагубни ереси, разколи, секти, чиито водачи всячески са се старали да смутят новопокръстените и неукрепналите, да помрачат неутвърдените, да разколебаят православните християни.

Затова младежите и всички, които не са се отклонили, трябва да помнят и изпълняват следното правило в живота: да вярват, да се съгласяват и да приемат само тези мисли и да вършат само тези дела, които не противоречат с нищо на Евангелското учение, на православната вяра и църковното предание. И ако някой им внушава нещо противно, явно или тайно, което не е съгласно с горното правило, да не вярват на такъв, да не тръгват по неговия път, макар той и да твърди, че този път е гладък и прав, и да не приемат неговия дар, макар и този дар да блести със съблазън, да е привлекателен, да е приятен и многожелан за очите (Бит. 3:6). Те не трябва да се увличат по разни и чужди учения (Евр. 13:9), ако в тези учения преобладава духът на този свят, ако те противоречат на Закона Божий, помрачават ума, ограничават духовната свобода, стесняват волята, нарушават спокойствието, смущават дейността, спъват нравственото извисяване, с една дума – *осуetyават*

спасението на човека.

Къде е Вашето щастие и блаженство? В новите лъскави идеи и теории ли!? В голямото богатство и слава ли!? В гибелните пороци и страсти ли!? – НЕ! Духовната наслада и блаженство ще намерите в истинското единение с Бога. Вкусете от сладката православна вяра и тя ще насити Вашия духовен търсеж. Чисти са нейните извори. Спасяваща е нейната благодат.

Обичайте Православната Църква, защото тя ни е запазила! Радейте за Православната вяра, защото тя ни е просветила! Не угасяйте пламъка на българския дух, разгарян от дедите ни и съхранен през вековете от Родната ни Православна Църква!

† Сливенски Митрополит
Г-н Г-н Йоаникий

Благославяме издването на
настоящата книга и се надяваме, че
тя ще достигне искрено търсещите
Христовата истина.

03.08.2002г.
г. Сливен

† Йоаникий
Митрополит
Сливенски

МЛАДИТЕ & ПОСТТОТАЛИТАРНИТЕ УСЛОВИЯ

За да започнем разговор за *тоталитарните секти*, се нуждаем от въведение. То ще ни даде възможност да се предпазим от страха, който би ни споходил, когато попаднем в непозната среда.

Тоталитарните секти са добре подготвени за срещата си с нас. Те са *дружелюбни* и извънредно *приятелски настроени*, като се стремят или да не се забелязват сред другите хора, или ярко да изпъкват. И двата метода имат за цел едно: да ни сварят *неподготвени и неподозиращи*, за да можем безкритично да приемем всичко, което не след дълго ще ни бъде предоставено систематично, акуратно и безусловно. По-нататък тяхното отношение към нас ще съдържа все по-ясни белези на *агресивност, неприязън, арогантност и безскрупулност*. И тези белези толкова повече се засилват, колкото намалява възможността ни за отстъпление и спасение. Моделът на *хищник и жертва* се налага автоматично.

Ето, че вече започнахме!

ВЪВЕДЕНИЕ

Условията на живот сега се различават коренно от онези, които бяха преди дванадесет години. Огромният поток религиозна информация, който се изсипа върху съвременния човек, го дезориентира съществено в тази област. Религиозната култура¹ поначало не присъства в достатъчна степен в нашата иначе богата и пространна обща култура. В условията на тоталитаризъм изборът се правеше от друг вместо от отделния човек,

а той живееше с този „чужд“ избор, като го приемаше за собствен. Учеше се само да преглъща даденото му, без да се противи видимо. Сам да прави избор не се налагаше, или по-точно – налагаше му се да не прави сам своя избор.

ДНЕС Е ПО-РАЗЛИЧНО

В днешно време основното, което прави човек, е да избира: изборът касае начина на оцеляване, партията, в която да членува, училището, в което да учат деца му, банката, в която да вложи парите си, религиозната група, която да ръководи душата му...

Като живеем във време на демократични промени, целящи достигане до съвършена демократична уредба (доколкото това е възможно), отделната личност започна да променя своето мислене от ограничено в

¹ Много често се спекулира с понятието *религия* и в него се привнасят неприсъщи белези. Това е богословски термин, определящ духовните аспекти на нашия светоглед и отношението към заобикалящата ни действителност. Социологията, психологията, политологията, историята и много други науки имат свое определение за *религията*, което отговаря на техните научни парадигми. При наличието на много определения (над 70) е редно да се спрем на етимологията на думата.

Думата *религия* (*religio*) е с латински произход и се извежда от няколко глагола:

Цицерон в своето съчинение *De natura deorum*, lib. II, 28, 71-72 („За природата на боговете“) я произвежда от глагола *relegere*, който означава „поставям настрана“, „отделям настрана за особена употреба“ или „отбирам нещо измежду обикновените неща“. В преносен смисъл означава „отнасям се към нещо с особено внимание и почит“. Servius Sulpicius и Masurius Sabinus (живели през I век сл. Хр.) извеждат *религията* от глагола *relinquere*, което означава „оставям“.

Лактанций – църковен писател от IV век – в съчинението си *Divinae institutiones* („Божествени наредби“, lib. IV, cap. 28) извежда думата от глагола *religare*, което означава „свързвам“, „съединявам“.

Блажени Августин в съчинението си *De civitate Dei* („За Божия град“, X, 3. al. 4) посочва глагола *reelegere*, който има значение на „възсъединявам“. При възсъединяването имаме връзка, която в някакъв минал момент е прекъсната и след това отново съединена. Така *Религията* придобива значение на възсъединена връзка между човека и Бога или съюз на човека с Бога.

пространно³. Тази необходимост от широта на мисленето и възприемането понякога уморява. И съвременният човек носталгично се обръща назад – там, където нямаше никакъв избор и беше привидно спокойно. Но време за мечти не му е предоставено. Ако той мисли повече от необходимото, понякога губи правото си на избор и нещата, от които зависи неговото съществуване, безвъзвратно се отдалечават. Затова трябва непрекъснато да внимава и да реагира адекватно на бързопроменящата се действителност. Ежедневието продължава да затрупва с информация, свързана с преминаването през множество избори, всеки от които се представя за по-добър от останалите. Отдавна стана ясно, че рекламата за даден продукт не показва цялата истина, а понякога дори подвежда с определено корисна цел. Все по-често започна да се припомня народната мъдрост, че на прехвалени ягоди не се ходи с голяма кошница.

УРОКЪТ НА ИСТОРИЯТА

Понеже нашата страна е била традиционно православна преди да стане традиционно тоталитарна, съзнанието на българина изначално е православно. Но тъй като съвременният българин не познава Православието, не може да определи самосъзнанието си като православно ориентирано, а го определя като ориентирано в някаква правилна или относително правилна посока. Но до самоопределение не се стига.

След многогодишна целенасочена дейност за премахване на духовността от личностния светоглед се стигна до ценностна девалвация, която на преден план изтласка грубия материализъм. Да се мисли за духовното се приема като нещо маловажно и дори за загубено време. Върху това се наслаждава и възможността за богат избор, който довежда избиращия до допълнителна несигурност.

Преходът от тоталитаризъм към демокрация създаде феномен, който в днешно време се нарича посттоталитарно общество. То съдържа в себе си множество преходи от по-лошо към по-добро, без да се ангажира

² Доколкото това е възможно – б. а.

³ Обширно и всеобхватно – б. а.

със строга праволинейност. И понеже обществото притежава способността да се саморазвива и саморазрушава, динамиката между развитието и разрушението също определя неговото моментно състояние. При доминиране на саморазрушението това общество естествено е в упадък и не притежава необходимите защитни сили срещу външни, противни на обществения ред и нравственост въздействия. Известно е, че по-лесно е да се разруши една система, отколкото да се гради нова. Докато разрушението може да бъде бързо и в кратки срокове, изграждането винаги е постепенно и бавно...

ИМАЛО ЕДНО ВРЕМЕ ЕДНО ЩАСТЛИВО СЕМЕЙСТВО

Проблемите на прехода в нашето общество рефлектират силно върху човешката личност, защото засягат цялата ѝ многостранна дейност и отношения. Във всяко семейство се наблюдават белезите на тази рефлексия и домашното огнище вече не е онази крепост, която защитава, успокоява, възпитава позитивно, подкрепя и съхранява. Социалните връзки загубват своята здравина и надеждност, защото за възпитанието не се отделят достатъчно време и внимание. Икономическата криза също допринася нестабилността на държавата и на семейството. Тази нестабилност оказва най-силно въздействие върху младите хора, които все още търсят себе си и които тепърва се утвърждават в обществото. Те търсят своето място в среда, която не е настроена дружелюбно към тях. За разлика от по-старото поколение, младите се адаптират по-лесно към тази нова среда, но това не променя съществено шансовете им за успех в битката, наречена „живот в посттоталитарни условия“.

Когато вниманието на човек е обзето единствено от мисълта за физическо оцеляване, неговата ценностна система и приоритетите му в живота се променят съществено. Тези нови „ценности“ се предават на новото поколение, което ги приема за основа, върху която изгражда своите ценности.⁴

ЗА ВЪЗПИТАНИЕТО НА МЛАДИТЕ

Три са факторите за възпитание на младата, формираща се личност: семейство, училище и околна среда. Първите два фактора са предимно градивни и положителни, докато третият често действа в обратна посока.⁵ В днешно време грижите за физическото оцеляване и изхранване се превърнаха в почти единствен приоритет за семейството. Процесът на възпитание се отлага, като се разчита, че в един по-късен етап той ще се реализира или от семейството, или от училището. В училище нещата не се променят съществено. Единствено синдромът „измиване на ръцете“⁶ придобива по-грандиозни размери. Учителите, знаейки, че учебният процес е тясно интегриран с възпитателния, не изпълняват целенасочено задълженията си с извинението, че това се извършва от родителите. А родителите разчитат на учителите...

След като няма синхрон и координация между двата градивни фактора за възпитание, те се оказват в слаба позиция спрямо третия фактор – улицата, обкръжението, околната среда и приятелите, които не винаги са истински приятели на детето.

Повечето млади хора успяват да се справят с твърде мрачните

⁴ Когато преди няколко години изнасях лекция за тоталитарните секти пред седмокласници от едно училище, под формата на анкета ги попитах: „Кои са най-важните неща за вас?“. Техните отговори бяха различни и включваха родителите, приятелите, свободата, живота и др. Решихме да уточним понятията и като определение на живота те дадоха простото физическо съществуване от раждането до смъртта, а не цялостния живот на човека, с неговите духовни потребности и личностни търсения. На първо място в тяхната ценностна класация поставиха живота – такъв, какъвто го определиха те самите. На второ останаха приятелите, на предпоследно – родителите, а на последно, без нито един глас, остана свободата.

Разбира се, тук тълкованието не е еднозначно. Човек се стреми към свободата, дори без да го осъзнава напълно. От друга страна, когато на такъв човек му бъде описана свободата и той не я избере – това вече е повод за притеснение, но едва в една по-късна възраст.

⁵ Изключение прави донякъдет. нар. идея за *стрийт-култура*, която има за цел да възпитава младите в самата среда, в която се намират, чрез практикуване на екстремни спортове. Набляга се например върху несъвместимостта на екстремните спортове с наркотиците или липсата на цел и идея в живота.

условия на живот, които им предлага обществото. Успяват сравнително леко да се приспособят към обстоятелствата, като създават пред себе си цели, които да преследват: по-добро образование, изграждане на семейство, финансов или професионален просперитет и др. Някои от тях са религиозни, като обикновено споделят ценностите на своите родители. В крайна сметка те се сливат с обществената маса и привикват с недостатъците около тях, търсейки свое спокойно кътче, където да се почувстват у дома.

СМИСЪЛЪТ НА ЖИВОТА

Търсенето на смисъла на живота, желанието да се върши нещо съществено и да се отхвърлят несъществените неща напълно отговаря на естествените стремежи и потребности на човешката личност. Когато към тях се прибавят прибързаност и любопитство, така характерни за младите хора, в съчетание с желанието да се постигне всичко на момента, се стига до опасността от засилване на младия човек по една наклонена плоскост, която често няма обратен път. Особеното на тази плоскост е, че на пръв поглед съвсем не изглежда наклонена. Тръгването по нея е изключително лесно, но връщането се осъществява изключително с външна помощ, тоест някой трябва да помогне.⁷ Този някой може да бъде близък, роднина или приятел. Но дори да се върне, младият човек никога вече няма да бъде същият – пораженията върху личността му, в една или друга степен, ще го съпътстват до края на живота му. Задлъскавата фасада на „велики“ обещания и преднамерено любезно отношение се крие *грубо и безмилостно нарушаване на човешките права от мафиотски структури, сковани от желязна дисциплина и безпрекословно подчинение на лидера или ръководството*. Така се навлиза в света на *тоталитарните секти*, който е много лъскав и атрактивен отвън, защото е създаден, за да

⁶ *Пилат Понтийски* (прокуратор на Йерусалим през 30-те години на I век сл. Хр.). Когато довели при него за съд Исус Христос, не пожелал да го осъди, но понеже се боял евреите да не го злепоставят пред римския император, издал смъртната присъда, измивайки ръцете си пред народа, с което искал да се разграничи от деянието си.

привлича... както ароматът на сиренцето привлича мишката вътре в капана. А целта не е да се нахрани мишката...

ХАРАКТЕР НА ТОТАЛИТАРНИТЕ СЕКТИ

Тоталитарните секти са особено изобретателни по отношение на инвазията и дейностите си в българското общество. След 1990 година голяма част от тях се регистрират като фондации и сдружения, или влизат в България чрез вече създадени такива. След като дейността им предизвика реакции от страна на българското общество, бе приет Закон за изменение и допълнение на Закона за лицата и семейството, който задължаваше всички религиозни организации да се пререгистрират след одобрение от Министерския съвет. Този закон отне възможността на религиозни общности да се прикриват под формата на сдружения и фондации. Това създаде временна пречка за дейността на тези общности и като цяло тази мярка накара тоталитарните секти да потърсят други форми за своите дейности. Едни от тях премахнаха от уставите си всички елементи на религиозна дейност, като същевременно не преставаха да я извършват. Пример за това е Женската федерация за мир, която е едно от прикритията на Обединителната църква на Муун. Други се прикриха зад псевдонаучни центрове като Ведаическия университет на Трансценденталната медитация или професорската федерация за мир на Муун⁸, а трети се легализират като издателства или частни фирми с търговска или туристическа дейност.

Всъщност, тези дейности представляват своеобразен авангард на тоталитарните секти, които от своя страна ги прикрива пред обществото

⁷ След неколкоседмична успешна индоктринация от страна на *тоталитарната секта*, особено ако е проведена без знанието на близките на новопривлечения, ефективна помощ може да се получи само от добре подготвени специалисти, напълно подкрепяни от семейството или приятелите на пострадалия. Понякога обаче семейството първоначално не забелязва индоктринацията, като не обръща внимание или започва агресивна политика срещу вярата на новопривлечения. Тогава проблемът се задълбочава и се стига до съществен разрыв. Необходими са месеци, дори година за преодоляване на отчуждеността между близките, а едва след това да се пристъпи към освобождаване от влиянието на сектата.

и им създава добре пресметнат *рекламен имидж*. Повечето уважаващи себе си организации използват рекламата за намаляване на дистанцията между създадения от тях продукт и потребителите, съобразявайки се предимно с потребностите и, не на последно място, установените етически норми на обществото, пред което предлагат своята стока. За разлика от тях тоталитарните секти, съобразявайки се само със своите етически критерии,⁹ грубо пренебрегват морала на обществото, на което предлагат своята духовност.

Парите са една от грижливо пазените тайни в света на сектите. Сектантските финансови магнати имат за задача да обяснят на последователите си механизма за набирание на средства по начин, приемлив за възприемане, без ангажимент относно достоверността на излаганите факти. Ефектът е достатъчно красноречив – без да се замислят, сектовъвлечените ликвидират банковите си сметки, подчиняват се на „каузата“, благоговейт пред лидера, отдават или даряват имуществото си. Останалото е въпрос единствено на организация...

И тъй като „пари“ често се римува с „власт“, както пишат в своята книга френските журналисти Жак Кота и Паскал Мартен¹⁰, забогатяването на сектите осигурява достъп до третата скрита цел на тоталитарните секти – *приятелството със силните на геня с тенденция в бъдеще това да са самите те*. Чрез увеличаване на финансовия капитал и навлизането в политическите среди им се дава възможност да се появяват на първите страници на вестниците, рамо до рамо с държавни глави и бизнесмени. Чрез подобни изяви тоталитарните секти не само утоляват суетата и грандоманията си, но извличат признание и финансова подкрепа за своите начинания от последователите си. Водачите са достатъчно находчиви, за да разберат, че ако промиването на мозъци трябва да си остане вътрешна работа на сектата, то бизнесът изисква флирт с външния свят. Поне докато не са дошли на

⁸ За съжаление, в България тази организация също има свои последователи, дори и сред професорския състав на Софийския университет. Разбира се, някои от преподавателите членуват в тази организация заради материални облаги, но в момента, в който техните „благодетели“ сметнат, че е *време за плащане*, тези учени ще бъдат безмилостно индоктринирани.

⁹ Много често етическите критерии и норми на поведение са предлаганият от сектите *продукт*.

власт...